

Příloha č. 1 - Rozvody podle příčiny rozvratu manželství v roce 2022¹

5-7d Rozvody podle příčiny rozvratu manželství v roce 2022

Divorces by cause of marriage breakdown: 2022

Příčina rozvratu manželství	2022	Cause of marriage breakdown
Příčina na straně muže <i>Cause on the part of man</i>		
Uvedena jen jedna příčina – rozvody celkem	5 814	Stated only one cause – divorces total
Rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení	4 488	<i>Different characters, views, interests and attitudes, mutual estrangement</i>
Nevěra	350	<i>Infidelity</i>
Nezájem o rodinu a/nebo partnera vč. opuštění soužití	141	<i>Lack of interest in the family and/or partner (incl. abandonment of living together)</i>
Neshody v zacházení s peněží, dluhy/zadlužení partnera	115	<i>Financial disagreements, partner's debts/indebtedness</i>
Alkoholismus, drogová a herní závislost	219	<i>Alcoholism, drug or gambling addiction</i>
Domácí násilí	74	<i>Domestic violence</i>
Neshody ve výchově a péči o děti či v rodičovských plánech	57	<i>Disagreements about upbringing and care of children or in parenting plans</i>
Sexuální neshody	13	<i>Sexual discord</i>
Soud nezjistil zavinění či příčiny rozpadu manželství	3	<i>Causes not given</i>
Manžel(ka) v cizině	15	<i>Husband/wife abroad</i>
Ostatní důvody (vč. nepřipustného souběhu příčin u muže i ženy)	339	<i>Other causes</i>
Kombinace dvou a více příčin – rozvody celkem	210	Combination of two or more causes – divorces total
Rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení	158	<i>Different characters, views, interests and attitudes, mutual estrangement</i>
Nevěra	81	<i>Infidelity</i>
Nezájem o rodinu a/nebo partnera vč. opuštění soužití	50	<i>Lack of interest in the family and/or partner (incl. abandonment of living together)</i>
Neshody v zacházení s peněží, dluhy/zadlužení partnera	44	<i>Financial disagreements, partner's debts/indebtedness</i>
Alkoholismus, drogová a herní závislost	50	<i>Alcoholism, drug or gambling addiction</i>
Domácí násilí	24	<i>Domestic violence</i>
Neshody ve výchově a péči o děti či v rodičovských plánech	25	<i>Disagreements about upbringing and care of children or in parenting plans</i>
Sexuální neshody	9	<i>Sexual discord</i>
Soud nezjistil zavinění či příčiny rozpadu manželství	-	<i>Causes not given</i>
Manžel(ka) v cizině	2	<i>Husband/wife abroad</i>
Ostatní důvody (vč. nepřipustného souběhu příčin u muže i ženy)	8	<i>Other causes</i>
Nezjištěno	13 822	Not identified
Příčina na straně ženy <i>Cause on the part of woman</i>		
Uvedena jen jedna příčina – rozvody celkem	5 360	Stated only one cause – divorces total
Rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení	4 506	<i>Different characters, views, interests and attitudes, mutual estrangement</i>

¹ Demografická příručka - 2022 [online]. Český statistický úřad. [cit. 2024-07-27]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/produkty/demograficka-prirucka-2022>.

Nevěra	226	<i>Infidelity</i>
Nezájem o rodinu a/nebo partnera vč. opuštění soužití	83	<i>Lack of interest in the family and/or partner (incl. abandonment of living together)</i>
Neshody v zacházení s penězi, dluhy/zadlužení partnera	62	<i>Financial disagreements, partner's debts/indebtedness</i>
Alkoholismus, drogová a herní závislost	37	<i>Alcoholism, drug or gambling addiction</i>
Domácí násilí	7	<i>Domestic violence</i>
Neshody ve výchově a péči o děti či v rodičovských plánech	59	<i>Disagreements about upbringing and care of children or in parenting plans</i>
Sexuální neshody	13	<i>Sexual discord</i>
Soud nezjistil zavinění či příčiny rozpadu manželství	6	<i>Causes not given</i>
Manžel(ka) v cizině	23	<i>Husband/wife abroad</i>
Ostatní důvody (vč. nepřipustného souběhu příčin u muže i ženy)	338	<i>Other causes</i>
Kombinace dvou a více příčin – rozvody celkem	118	<i>Combination of two or more causes – divorces total</i>
Rozdíl povah, názorů, zájmů a postojů, vzájemné odcizení	101	<i>Different characters, views, interests and attitudes, mutual estrangement</i>
Nevěra	48	<i>Infidelity</i>
Nezájem o rodinu a/nebo partnera vč. opuštění soužití	24	<i>Lack of interest in the family and/or partner (incl. abandonment of living together)</i>
Neshody v zacházení s penězi, dluhy/zadlužení partnera	24	<i>Financial disagreements, partner's debts/indebtedness</i>
Alkoholismus, drogová a herní závislost	13	<i>Alcoholism, drug or gambling addiction</i>
Domácí násilí	2	<i>Domestic violence</i>
Neshody ve výchově a péči o děti či v rodičovských plánech	25	<i>Disagreements about upbringing and care of children or in parenting plans</i>
Sexuální neshody	5	<i>Sexual discord</i>
Soud nezjistil zavinění či příčiny rozpadu manželství	-	<i>Causes not given</i>
Manžel(ka) v cizině	3	<i>Husband/wife abroad</i>
Ostatní důvody (vč. nepřipustného souběhu příčin u muže i ženy)	4	<i>Other causes</i>
Nezjištěno	14 368	<i>Not identified</i>

Příloha č. 2 – Rodiny a domácnosti – Čisté neúplné rodiny podle počtu dětí a hlavní příčiny neúplnosti rodin v roce 2019²

RODINY A DOMÁCNOSTI

FAMILIES AND HOUSEHOLDS

1 - 37. Čisté neúplné rodiny podle počtu dětí a hlavní příčiny neúplnosti rodin v roce 2019

Lone-parent nuclear families by number of children and main reason of one-parentness in 2019

Framen: Životní podmínky 2019, ČSÚ

Source: Living Conditions 2019, CZSO

Ukazatel	Čisté neúplné rodiny <i>Lone-parent nuclear families</i>	Počet dětí <i>Number of children</i>		Hlavní příčiny neúplnosti <i>Main reasons of one-parentness</i>			Indikator
		1	2+	osoba v čele domácnosti <i>The head of household is</i>			
				svobodná <i>Single</i>	rozvedená <i>Divorced</i>	ovdovělá ¹⁾ <i>Widowed¹⁾</i>	
Počet domácností	181 671	118 572	63 100	57 277	95 163	29 232	<i>Number of households</i>
Podíl v procentech	100,0	65,3	34,7	31,5	52,4	16,1	<i>As percentage</i>
Počet členů domácnosti	436 993	237 144	199 849	134 688	229 593	72 731	<i>Number of household members</i>
Podíl v procentech	100,0	54,3	45,7	30,8	52,5	16,6	<i>As percentage</i>
Průměrný počet na domácnost:							<i>Average number per household of</i>
členů	2,41	2,00	3,17	2,35	2,41	2,49	<i>Members</i>
pracujících	0,80	0,82	0,75	0,69	0,89	0,70	<i>Working persons</i>
vyživovaných dětí	1,41	1,00	2,17	1,35	1,41	1,49	<i>Dependent children</i>
nepracujících důchodců	0,04	0,06	0,01	0,04	0,04	0,07	<i>Non-working pensioners</i>
nezaměstnaných pobírajících rodičovský příspěvek	0,07	0,07	0,08	0,13	0,02	0,12	<i>The unemployed receiving parental allowance</i>
ostatních členů	0,03	0,01	0,05	0,03	0,02	0,04	<i>Other members</i>
Hrubé peněžní příjmy za rok 2018 v Kč v tom příjmy	155 286	183 640	121 640	123 474	169 222	170 192	<i>Gross money income in 2018 (CZK)</i>
pracovní (Kč)	110 830	135 948	81 025	81 180	132 056	98 723	<i>Income from work (CZK)</i>
sociální (Kč)	20 856	21 870	19 652	21 810	11 413	48 897	<i>Social income (CZK)</i>
ostatní (Kč)	23 600	25 822	20 963	20 484	25 753	22 571	<i>Other income (CZK)</i>
Čisté peněžní příjmy za rok 2018 v Kč	137 294	159 263	111 224	111 319	147 346	153 654	<i>Net money income in 2018 (CZK)</i>
Věk osoby v čele							<i>Age of the head of household</i>
do 24 let	1,9	1,1	3,4	6,0	-	-	<i>Under 25 years</i>
25–34 let	18,5	16,6	22,0	36,5	8,4	16,1	<i>25–34 years</i>
35–44 let	51,2	49,9	53,5	46,7	59,0	34,2	<i>35–44 years</i>
45–54 let	22,8	25,6	17,6	10,8	27,7	30,4	<i>45–54 years</i>
55–64 let	5,3	6,2	3,6	0,0	4,6	18,0	<i>55–64 years</i>
65 a více let	0,35	0,54	-	-	0,27	1,31	<i>65+ years</i>

¹⁾ Ovdovělé osoby a odděleně bydlící manželé.

¹⁾ Widowed persons and separately living spouses.

² Zaostřeno na ženy a muže - 2020 [online]. Český statistický úřad. [cit. 2024-07-27]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/produkty/zaostreno-na-zeny-a-muze-2020>.

RODINY A DOMÁCNOSTI

FAMILIES AND HOUSEHOLDS

1 - 37. Čisté neúplné rodiny podle počtu dětí a hlavní příčiny neúplnosti rodin v roce 2019

Lone-parent nuclear families by number of children and main reason of one-parentness in 2019

Pramen: Životní podmínky 2019, ČSÚ

Source: Living Conditions 2019, CZSO

dokončení

end of the table

Ukazatel	Čisté neúplné rodiny <i>Lone-parent nuclear families</i>	Počet dětí <i>Number of children</i>		Hlavní příčiny neúplnosti <i>Main reasons of one-parentness</i>			Indikator
		1	2+	osoba v čele domácnosti <i>The head of household is</i>			
				svobodná	rozvedená	ovdovělá ¹⁾	
				<i>Single</i>	<i>Divorced</i>	<i>Widowed¹⁾</i>	
Nejvyšší dokončené vzdělání osoby v čele domácnosti							
nedokončené a základní vzdělání	8,6	8,5	8,8	19,5	2,3	7,9	<i>Education of head of household No education and primary education</i>
středoškolské vzdělání bez maturity	29,3	29,1	29,7	30,2	27,4	33,7	<i>Secondary education without A-level examination</i>
středoškolské vzdělání s maturitou	40,5	40,7	40,0	32,5	48,6	29,6	<i>Secondary education with A-level examination</i>
vysokoškolské vzdělání	21,6	21,7	21,5	17,8	21,7	28,8	<i>Higher education</i>
Postavení osoby v čele							
zaměstnanec s nedokončeným vzděláním, základním a bez maturity	22,1	23,9	18,8	22,8	22,5	19,6	<i>Economic activity of the head of household Employee, primary education, lower secondary, secondary vocational</i>
zaměstnanec se středoškolským vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním	45,9	46,3	45,4	38,4	52,9	38,1	<i>Employee, upper secondary, short-cycle tertiary, bachelor's, master's and doctoral or equivalent levels</i>
samostatně činný	11,8	11,9	10,9	7,4	13,9	12,1	<i>The self-employed</i>
důchodce v domácnosti	4,5	6,3	1,1	4,2	3,9	7,0	<i>Pensioner in the household</i>
nezaměstnaný	7,0	6,6	7,7	13,1	1,7	11,9	<i>The unemployed</i>
ostatní	9,0	5,1	16,3	14,1	5,2	11,4	<i>Others</i>

¹⁾ Ovdovělé osoby a odděleně bydlící manželé.

¹⁾ Widowed persons and separately living spouses.

Příloha č. 3 – Přehled vybraných statistických ukazatelů a agend ČSSZ³

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

Křížová 25, 225 08 Praha 5

PŘEHLED VYBRANÝCH STATISTICKÝCH UKAZATELŮ Z AGEND ČSSZ

Ukazatel	k 31.12.2021	k 31.12.2022	k 31.12.2023	Grafy
Počet zaměstnavatelů	282 038	280 882	280 252	
Počet zaměstnaných pojištěnců	4 611 592	4 648 687	4 670 825	
Počet OSVČ vykonávajících činnost	1 078 096	1 104 258	1 127 189	
z toho OSVČ povinných platit zálohy na důchodové pojištění	725 511	748 098	767 671	
z toho OSVČ účastných nemocenského pojištění	100 673	102 122	99 213	
Počet občanů dobrovolně důchodově pojištěných	9 921	10 116	10 750	
POČET POPLATNÍKŮ CELKEM	5 347 024	5 406 901	5 449 246	
Úhrn vyměřovacích základů v mld. Kč od začátku roku	1 756,59	1 880,84	2 032,38	
Průměrný měsíční vyměřovací základ na 1 pojištěnce v Kč	35 577	39 090	41 049	
CELKEM KLIENTŮ (důchodci včetně netypických výplat, OSVČ vykonávající činnost, dobrovolně důch. poj., pojištěnci, zaměstnavatelé)	8 940 237	8 992 048	9 039 261	
VÝŠE POHLEDÁVEK na pojistném a příslušenství v mld. Kč	57,60	58,76	61,52	
z toho zaměstnavatelé	33,56	33,06	33,66	
OSVČ	24,04	25,70	27,86	
PŘÍJMY z pojistného a příslušenství na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti v mld. Kč	579,23	621,39	671,53	
PŘÍJMY z pojistného a příslušenství na sociální zabezpečení v mld. Kč	556,96	597,49	645,70	
VÝDAJE na sociální zabezpečení v mld. Kč	569,86	622,54	715,80	
Rozdíl příjmů a výdajů na sociální zabezpečení v mld. Kč	-12,89	-25,04	-70,10	

³ Přehled vybraných statistických ukazatelů a agend ČSSZ [online]. Česká správa sociálního zabezpečení. [cit. 2024-07-27]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/documents/20143/2319446/4%20Ukazatele%20prosinec%202023.pdf/24727561-3123-6206-7e0e-02685ec54058>

PŘEHLED VYBRANÝCH STATISTICKÝCH UKAZATELŮ Z AGENDY ČSSZ

Ukazatel	k 31.12.2021	k 31.12.2022	k 31.12.2023	Grafy
Starobní důchodci vč. předčasných a souběhu s pozůstalostním	2 377 820	2 367 185	2 371 241	
Invalidní důchodci vč. souběhů s pozůstalostním	414 646	413 513	411 706	
Pozůstalostní důchodci (vyplácení sólo)	65 178	63 482	62 636	
POČET DŮCHODCŮ v CR Celkem	2 857 644	2 844 180	2 845 583	
Počet důchodců s výplatou do ciziny	100 946	103 925	104 662	
Starobní důchody	2 377 820	2 367 185	2 371 241	
z toho předčasné důchody	668 156	680 130	732 612	
Invalidní důchody	414 646	413 513	411 706	
z toho pro invaliditu III. stupně	162 822	158 788	156 409	
pro invaliditu II. stupně	77 240	77 812	78 203	
pro invaliditu I. stupně	174 584	176 913	177 094	
Pozůstalostní důchody	660 557	653 039	645 595	
POČET DŮCHODŮ vyplácených v CR Celkem	3 453 023	3 433 737	3 428 542	
Počet důchodů vyplácených do ciziny	104 937	108 063	108 818	
Průměrná výše starobního důchodu v Kč	15 425	18 061	20 264	
Muži	16 900	19 755	21 545	
Zeny	14 060	16 484	19 063	
Průměrná výše invalidního důchodu pro inv. III. stupně v Kč	13 422	15 633	17 014	
Muži	13 778	16 025	17 415	
Zeny	13 000	15 166	16 532	
Průměrná výše invalidního důchodu pro inv. II. stupně v Kč	8 942	10 444	11 412	
Muži	9 259	10 804	11 780	
Zeny	8 638	10 101	11 068	
Průměrná výše invalidního důchodu pro inv. I. stupně v Kč	7 642	8 887	9 685	
Muži	7 946	9 220	10 023	
Zeny	7 392	8 620	9 419	
Počet poplatníků na jednoho důchodce	1,87	1,90	1,91	
Počet poplatníků na jednoho starobního důchodce	2,25	2,28	2,30	
PRÍJMY z pojistného a příslušenství na důchodové pojištění v mld. Kč	519,85	557,85	602,90	
VÝDAJE na dávky důchodového pojištění včetně záloh v mld. Kč	518,38	574,90	670,35	
z toho Starobní důchody	432,72	480,09	564,49	
Invalidní důchody	52,67	58,75	65,25	
Pozůstalostní důchody	32,77	36,08	40,61	
Rozdíl příjmů a výdajů na důchodové pojištění v mld. Kč	1,46	-17,05	-67,45	

Důchodové pojištění

PŘEHLED VYBRANÝCH STATISTICKÝCH UKAZATELŮ Z AGENDY ČSSZ

Ukazatel	k 31.12.2021	k 31.12.2022	k 31.12.2023	Grafy
Počet ukončených případů dočasné pracovní neschopnosti	2 717 968	3 437 913	2 528 581	
Počet prostonaných dnů	93 699 167	91 027 043	78 376 905	
Průměrná doba trvání jednoho případu	34,47	26,48	31,00	
Počet kontrol dodržování léčebného režimu	48 955	92 798	97 378	
Počet porušení léčebného režimu	2 702	4 275	4 023	
Počet případů ukončených správním rozhodnutím	1 594	1 890	1 576	
Počet případů výplaty dávek nemocenského pojištění	4 851 759	4 306 564	3 802 118	
Muži	1 787 955	1 534 641	1 371 125	
Ženy	3 063 804	2 771 923	2 430 993	
z toho				
NEMOCENSKÉ				
Počet případů výplaty	3 266 183	2 906 637	2 600 360	
Muži	1 495 651	1 299 478	1 169 105	
Ženy	1 770 532	1 607 159	1 431 255	
z toho nových případů	1 150 960	979 631	829 657	
Muži	551 796	444 148	375 737	
Ženy	599 164	535 483	453 920	
Počet proplacených dnů	61 833 095	56 555 322	51 832 241	
OSETROVNÉ				
Počet případů výplaty	936 811	786 625	651 877	
Muži	236 262	176 782	150 546	
Ženy	700 549	609 843	501 331	
z toho nových případů	619 364	701 042	649 603	
Muži	159 642	159 005	150 149	
Ženy	459 722	542 037	499 454	
Počet proplacených dnů	13 417 457	5 282 848	4 415 755	
PENEŽITÁ POMOC V MATERSTVÍ				
Počet případů výplaty	585 849	544 742	487 331	
Muži	4 599	4 512	3 887	
Ženy	581 250	540 230	483 444	
z toho nových případů	82 256	73 366	65 728	
Muži	868	830	677	
Ženy	81 388	72 536	65 051	
VYROVNAVACÍ PRÍSPĚVEK V TEHOTENSTVÍ A MATERSTVÍ				
Počet případů výplaty	894	1 089	1 021	
OTCOVSKÁ POPORODNÍ PÉČE				
Počet případů výplaty	48 097	49 477	43 193	
DLOUHODOBE OSETROVNÉ				
Počet případů výplaty	13 925	17 994	18 336	
Muži	3 346	4 399	4 397	
Ženy	10 579	13 595	13 939	
z toho nových případů	5 190	7 089	7 110	
Muži	1 257	1 710	1 691	
Ženy	3 933	5 379	5 419	
PRÍJMY z pojistného a příslušenství na nemocenské pojištění v mld. Kč	37,12	39,64	42,80	
VÝDAJE na dávky nemocenského pojištění v mld. Kč	51,47	47,63	45,45	
z toho				
Nemocenské	34,04	32,75	31,68	
Ošetřovné	5,68	2,83	2,46	
Peněžita pomoc v mateřství	11,32	11,23	10,50	
Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství	0,01	0,01	0,01	
Otcovská poporodní péče	0,29	0,60	0,58	
Dlouhodobé ošetřovné	0,16	0,21	0,22	
Rozdíl příjmů a výdajů na nemocenské pojištění v mld. Kč	-14,36	-7,99	-2,65	

Nemocenské pojištění

Příloha č. 4 – Rozhovory s pracovníky neziskových organizací

Respondent č. 1: pracovnice neziskové organizace, právní oddělení

- 1. Jaké služby na pomoc sólo rodičům nabízí organizace, ve které pracujete?** - My jsme právní poradna pro rodiče, organizace, která se věnuje rodičovství. Poskytujeme právní poradenství a jakési krizové psychologické poradenství pro všechny rodiče, nejen pro sólo rodiče, byť právě samoživitelky či budoucí samoživitelky se na nás obracejí nejčastěji. V neposlední řadě máme také speciální projekty pro samoživitelky či příručku naší organizace „průvodce zákony pro rodiče“.
- 2. Jací jsou nejčastěji Vaši klienti (z hlediska pohlaví, věku, počtu dětí, rodinného stavu apod.)?** – Nejčastěji jsou to ženy kolem 30 let, které aktuálně řeší situaci ohledně malých dětí či rozchodu s partnerem.
- 3. Jak často se při Vaší práci setkáváte s případy, kdy se sólo matky ocitnou v opravdu těžké sociální či finanční situaci?** – V rámci celé naší poradny, kdy nám nevolají pouze samoživitelé, ale i osoby, které žijí ve fungující rodině a potřebují ohledně některých otázek pouze poradit, tvoří samoživitelky jen určitou skupinu z osob, které se na nás obracejí a z této skupiny samoživitelek tvoří ty, které se nacházejí v opravdu v krizové situaci, spíše menší výše. Se samoživitelkami, které nacházejí v opravdu těžké sociální či finanční situaci se tak setkáváme spíše výjimečně. Toto ale může být dáno i zaměřením naší organizace, která se nespécializuje pouze na samoživitele, ale mohou se na nás obrátit všichni rodiče obecně.
- 4. Mohou sólo matky výše zmíněnou situaci vyřešit samy? Respektive postačuje jim pomoc poskytovaná v rámci sociálního zabezpečení nebo potřebují využít další pomoci (finanční či poradní) např. neziskových organizací jako je ta vaše?** – Případy, se kterými se setkáváme, jsou velmi individuální. Někteří samoživitelé mají v situaci, do které upadnou, nějaké zdroje, mají podporu rodiny, zvládají to dobře. Na druhou stranu setkáváme se i s případy, kdy samoživitelé prozatím nedosáhnou na sociální dávky a dostávají se do krizové situace.
- 5. Jsou sólo matky, které se na vaši organizaci obracejí, dostatečně informované o sociálních dávkách a podmínkách jejich nároku?** – Setkáváme se s různými případy. Někdy si rodiče vše sami nastudují, v jiných případech se na nás obracejí osoby, které nemají vůbec představu o tom, co sociální dávky znamenají a jak a kde o ně žádat. Velké množství samoživitelů dokonce přepokládá, že již se samotného titulu sólo rodiče jim bude náležet nějaká speciální dávka. Obecně si ale myslím, že právní informovanost rodičů napříč celým spektrem přes právo pracovní až po sociální dávky není velká a objevuje se celá řada mýtů a nesprávných informací.
- 6. Jaké jsou z Vaší zkušenosti nejčastější obavy sólo matek a s jakými problémy se ve své situaci nejčastěji potýkají?** – Je to celý balíček obav a problémů týkajících se financí, péče o děti a zajištění bydlení. Mimo to také problémy v podobě neshod s bývalým partnerem, obzvláště v případě společných nezletilých dětí. Z velké části jsou to také obavy finanční, protože ve většině případů je to právě otec, kdo funguje jako

živitel rodiny, zatímco matka utlumí své pracovní aktivity ve prospěch rodiny. V momentě, kdy se partneři rozejdou, zejména pokud se jedná o nesezdaný pár, tak matky často opravdu nemají žádné finanční prostředky do začátku. V neposlední řadě se setkáváme také s problémy pracovního zařazení matek samoživitelek.

7. **Setkáváte se často se situacemi, kdy sólo matka je v tíživé finanční situaci, a přesto z určitých důvodů na některou ze sociálních dávek nedosáhne? Pokud ano, u které se to stává nejčastěji?** – Standardně u testovaných dávek, tam je problematické vyloučení společně posuzovaných osob, které představuje určitou časovou lhůtu, nejistotu, kdy osoba dávku (ne)dostane.
8. **Jak často se stává, že sólo matky svou situaci nezvládnou a tzv. propadnou sociálním systémem a dojde u nich k sociálnímu vyloučení?** – V naší poradně se s tím setkáváme velmi zřídka, protože osoby, u nichž dojde až k sociálnímu vyloučení, se o nás ani nedozvědí. Samozřejmě se setkáváme i s jednotkami případů, ve kterých dochází například k domácímu násilí, kdy matky následně zvažují, že od partnera odejdou a vyhledají například azylový dům.
9. **Co si myslíte, že by pomohlo těmto situacím zabránit, respektive napadá Vás nějaká změna v oblasti sociální ochrany neúplných rodin na jejich podporu?** – Ani po tolika letech praxe a vyslechnutých lidských příbězích si toto netroufnu říct. Je velice problematické nastavit takový systém, který by dostatečně chránil osoby, které ho opravdu potřebují a zároveň neotvíral příliš široce dveře těm, kteří ho hodlají zneužít. Nicméně si myslím, že větší míra informovanosti a vzdělanosti obecně v této oblasti by byla velice ku prospěchu věci.
10. **Myslíte si, že systém sociální ochrany sólo rodičů je dostatečně efektivní a účinný?** – Netroufnu si k tomuto uvést plošné stanovisko. V tomto případě je třeba rozlišovat konkrétní situace. Určitá ochrana sólo rodičů tady je, nicméně je potřeba rozlišovat proč, kdy a za jakých okolností k sólo rodičovství došlo. Záleží případ od případu. Nicméně například v naší organizaci se snažíme myslet především na dotčené děti, protože to jsou právě ony, kdo opravdu neovlivní to, zda se narodily do úplné či neúplné rodiny. Přitom tento faktor velmi ovlivňuje jejich život. My se hodně soustředíme na tu psychickou stránku, ale samozřejmě finanční jistota hraje v tomto také velkou roli, neboť pokud samoživitelka žije v opravdu těžké finanční situaci a v důsledku toho musí nadmíru pracovat, projeví se to právě i na vztahu k dítěti.
11. **Na základě Vašich zkušeností, jaké změny v rámci nastaveného systému by mohly zlepšit kvalitu a efektivitu sociální ochrany neúplných rodin?** – Větší informovanost nejen co se týče informací faktických, právních, ale také výchova ke zodpovědnosti ve volbě partnera, založení rodiny.
12. **Přejete si k tématu něco dodat?** – V tuto chvíli mě nenapadá nic, co bych k tématu chtěla dodat.

Respondent č. 2: pracovnice neziskové organizace, úsek komunikace s rodiči

1. **Jaké služby na pomoc sólo rodičům nabízí organizace, ve které pracujete?** - My samoživitelům primárně poskytujeme možnost požádat si o finanční pomoc. Dále poskytujeme například materiální pomoc, založili jsme oděvní banku v ČR. Spolupracujeme s azylovými domy, psychiatrickou léčebnou a potravinovými bankami. Provozujeme také bezplatnou infolinku, kde je možné se poradit ohledně celého tématu samoživitelství.
2. **Jací jsou nejčastěji Vaši klienti (z hlediska pohlaví, věku, počtu dětí, rodinného stavu apod.)?** – Ženy, samoživitelky, ale jinak to nejde říct.
3. **Jak často se při Vaší práci setkáváte s případy, kdy se sólo matky ocitnou v opravdu těžké sociální či finanční situaci?** – S takovými situacemi se setkáváme denně.
4. **Mohou sólo matky výše zmíněnou situaci vyřešit samy? Respektive postačuje jim pomoc poskytovaná v rámci sociálního zabezpečení nebo potřebují využít další pomoci (finanční či poradní) např. neziskových organizací jako je ta vaše?** – Zhruba v 90 % se na nás obracují rodiny, které už jinou možnost nemají a nacházejí se v pro ně krizové situaci, kterou nemohou vyřešit samy. Pomoc poskytovaná státem není pohotová, nereaguje hned na danou situaci. Ten, kdo není finančně zabezpečený, nemá podporu v rodině, své vlastní rezervy či možnost půjčit si peníze, tak se nemůže na stát spolehnout, neboť ten mnohdy zareaguje až za 3 měsíce. Ta pomoc od státu není okamžitá. Velkým problémem, se kterým se v souvislosti s žádostmi o sociální dávky v poslední době také setkáváme, je přetíženost úřadů, kdy žádosti nejsou vyřízeny do garantovaných 30, resp. 60 dnů. Setkáváme se bohužel i s případy, kdy žádosti nejsou zpracované ani do 3 měsíců od podání.
5. **Jsou sólo matky, které se na vaši organizaci obracují, dostatečně informované o sociálních dávkách a podmínkách jejich nároku?** – Při mé práci se já osobně setkávám s tím, že dostatečně informované nejsou, ale není to až tak výrazná část. Ale stává se to například v situacích, kdy samoživitelky si myslí, že pokud mají práci, tak automaticky nemají nárok na žádné sociální dávky, neboť mají za to, že ty jsou jen pro nezaměstnané.
6. **Jaké jsou z Vaší zkušenosti nejčastější obavy sólo matek a s jakými problémy se ve své situaci nejčastěji potýkají?** – Obavy samoživitelek jsou v každé situaci jiné, a to od zajištění bydlení, zajištění finančních prostředků na nájem přes obavy ze zaplacení školky či školy nebo z toho, jestli děti do školy někdo vezme, až po udržení si zaměstnání. Víceméně jsou to především obavy z finanční stránky a časového fondu.
7. **Setkáváte se často se situacemi, kdy matka sólo matka je v tíživé finanční situaci, a přesto z určitých důvodů na některou ze sociálních dávek nedosáhne? Pokud ano, u které se to stává nejčastěji?** – Je tu skupina lidí, která se nedostane do nastavených parametrů. Například postačí bydlet v nezkolaudovaném bytě a byt má člověk uzavřenou nájemní smlouvu a snaží se platit nájem, dávku nedostane. Pak nastává problém. Velmi vzácně se setkávám s případy, kdy matky nedosáhnou na přídavek na dítě. Pokud ale matky na dávky již nedosáhnou z důvodu příjmu, jsou u nich příjmy takové, že je to již

neohrožuje existenčně. Pokud by ale například těch 1500 Kč navíc dostaly, znamenalo by to, že si mohou během roku vytvořit rezervu například na dětský tábor. Likvidační je spíše to, pokud samoživitelky s nízkými příjmy nedostanou dávku například z důvodu, že nemají určitý potřebný dokument.

8. **Jak často se stává, že sólo matky svou situaci nezvládnou a tzv. propadnou sociálním systémem a dojde u nich k sociálnímu vyloučení?** – Setkávám se s tím poměrně často, děje se to, ale neřeším denně případy, kdy se někdo např. ocitne na ulici. Ale například azylové domy jsou plné a mají pořadníky, takže je to složité.
9. **Co si myslíte, že by pomohlo těmto situacím zabránit, respektive napadá Vás nějaká změna v oblasti sociální ochrany neúplných rodin na jejich podporu?** – Od věci by nebylo myslet na situace v období rozpadu rodin, kdy po dobu 3 měsíců se pořád zohledňují příjmy partnera, ale matka už je sama a musí hospodařit v podstatě z jednoho příjmu. Samoživitelka musí tyto 3 měsíce nějak překlenout, například právě s pomocí neziskových organizací či rodiny.
10. **Myslíte si, že systém sociální ochrany sólo rodičů je dostatečně efektivní a účinný?** – Dle mého názoru žádná ochrana samoživitelek v podstatě neexistuje. Jediné privilegium samoživitelek dané zákonem je nárok na podpůrnou dobu u ošetřovného v délce 16 dní, místo 9 klasických dnů, jak je tomu u úplných rodin a nárok na úpravu pracovní doby, což se ale v praxi neděje, spíše málokdy. Je to z důvodu, že zaměstnavatel nemůže, neumožňuje mu to provoz nebo nechce. V České republice nejsou lidé ochotní pouštět se do nových akcí, přitom v zahraničí jsou naprosto běžnou praxí například sdílená pracovní místa, zkrácené úvazky a podobně. V České republice sice existují například dohody o pracovní činnosti a provedení práce, ale ty nezahrnují například nárok na ošetřovné nebo nemocenskou. Dle mého názoru není ale systém nutně špatně nastavený, je však otázkou, jestli nezřídit nějakou speciální dávku pro situace, kdy se rodina rozpadá. Byť je tu pro tyto případy možnost využít dávky pomoci v hmotné nouzi, které mohou začít fungovat dříve, bývá tu někdy problém v lidském faktoru, konkrétně v časté neochotě úřednic samoživitelkám pomoci.
11. **Na základě Vašich zkušeností, jaké změny v rámci nastaveného systému by mohly zlepšit kvalitu a efektivitu sociální ochrany neúplných rodin?** – Dle mého názoru není problém v systému samotném, ale v lidském faktoru, jak jsem o tom hovořila výše.
12. **Přejete si k tématu něco dodat?** – Ne.